

Gemeenteraad (Het Debat en Het Besluit) GHG

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2024-0038351

Vergadering van 30 mei 2024
Gemeente Hardinxveld-Giessendam -
Hardinxveld-Giessendam
Auteur: Keetie van Rooijen
k.van.rooijen@hardinxveld-giessendam.nl

Scenario's AZC

Voorgesteld besluit

Inhoud

Inleiding

Gemeenten hebben vanaf 1 februari 2024 een wettelijke taak ten aanzien van de opvang van asielzoekers. Het doel van de wet (Spreidingswet) is om te komen tot voldoende landelijke opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over de provincies en gemeenten. De uitvoering van de Spreidingswet kent drie fases:

- De capaciteitsraming, provinciale opgave en inbreng opvangplekken door de gemeenten.
- Verdelingsbesluit: verdeling opvangplekken over de gemeenten per provincie.
- Realisatie nieuwe opvangplekken vanaf 1 januari 2025 (duur zes maanden).

De taakstelling voor individuele gemeenten komt tot stand op basis van een verdeelsleutel naar inwoneraantal en sociaaleconomische status (SES-WOA score) van de gemeente. Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam houdt dit in dat er honderdtien opvangplekken voor asielzoekers gerealiseerd moeten worden waarvan negen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). De gemeente Hardinxveld-Giessendam moet bij de provinciale regietafel (PRT) van Zuid-Holland aangeven hoe de asielzoekers in de gemeente worden opgevangen. Uiterlijk 1 november 2024 moet de provincie Zuid-Holland een provinciaal bod (een optelsom van alle gemeentelijke opvangplekken) uitbrengen aan het ministerie van Justitie en Veiligheid. Wanneer het ministerie dit bod accepteert, start vanaf 1 januari 2025 de realisatiefase, waarvoor het ministerie een termijn van een half jaar aanhoudt.

Er zijn vier scenario's uitgewerkt om te bepalen hoe de gemeente Hardinxveld-Giessendam, eventueel in samenwerking met andere gemeente, kan voldoen aan de opgave. De uitwerking van de AZC van de gemeente Sliedrecht zal in alle scenario's impact hebben op onze gemeente, bijvoorbeeld op veiligheid, zorg, onderwijs en andere voorzieningen en daarmee ambtelijke capaciteit. De uitwerking van de scenario's is gebaseerd op de informatie die op dit moment beschikbaar is. Het gaat om de volgende scenario's:

Scenario 1: Samenwerking met de gemeente Sliedrecht

Scenario 2: Een eigen centrale locatie in de gemeente (kleinschalige opvang of KSO)

Scenario 3: Een AMV-locatie met aanvulling plekken in een AZC in de regio ZHZ.

Scenario 4: Een AMV-locatie met aanvulling van een KSO of tweede AMV-locatie in gemeente.

Met deze opinienota worden aan de gemeenteraad de verschillende mogelijkheden voorgelegd. Na besluitvorming in de raad gaat het college over tot verdere uitwerking van het gekozen scenario. Na het opiniedebat worden de volgende vragen aan u voorgelegd:

1. Kunt u aangeven wat uw voorkeursscenario is, zodat vanavond een besluit kan worden genomen welk scenario door het college verder moet worden uitgewerkt?

2. Kunt u naast de keuze van een voorkeursscenario één alternatief scenario aanwijzen, dat het college moet uitwerken als blijkt dat het voorkeursscenario niet haalbaar is?

Overeenkomsten

Er zijn verschillende manieren van opvang mogelijk, te weten:

Asielzoekerscentrum (AZC)

- Opvang voor asielzoekers die een asielaanvraag doen
- Opvanglocatie vanaf 250 plekken
- Beveiliging COA aanwezig

Kleinschalige opvang (KSO)

- Kleinschalige locatie waar asielzoekers worden opgevangen
- Locatie van 75 tot 250 plekken
- Beveiliging COA aanwezig

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV)

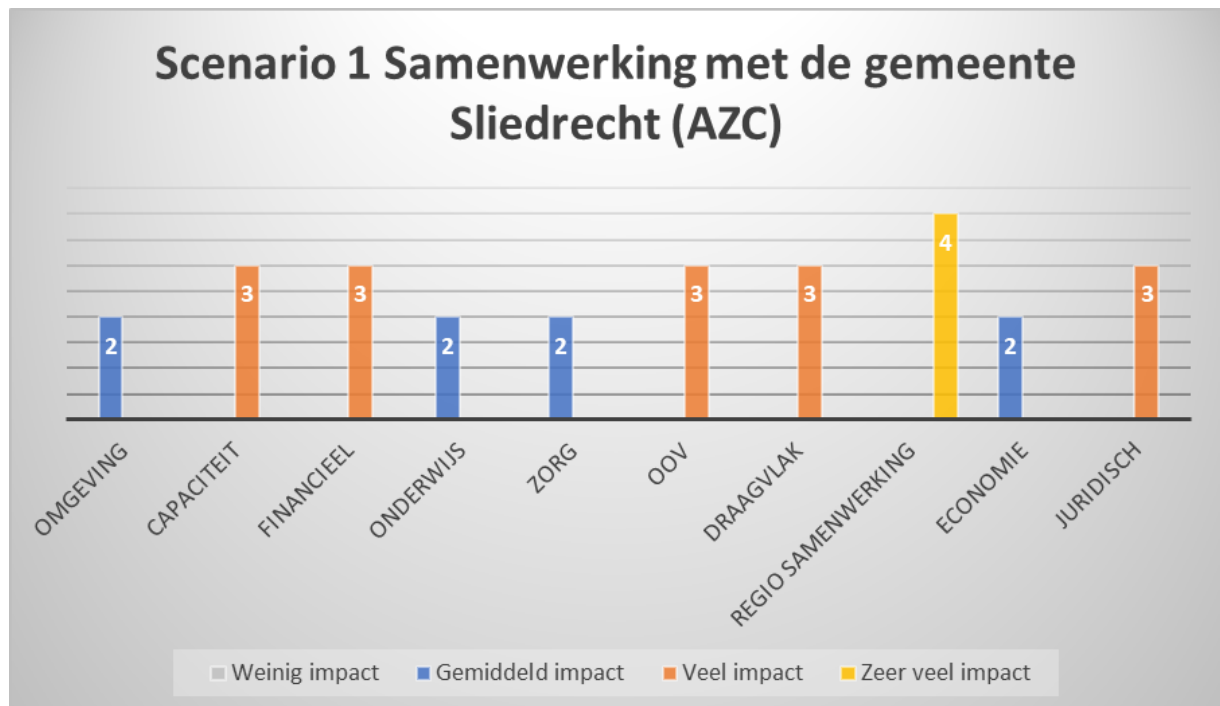
- Kleinschalige opvanglocatie voor jongeren tot 18 jaar die zonder volwassenen naar Nederland komen.
- Locaties rond de 30 – 80 plekken
- 24 uur per dag begeleiding van COA aanwezig

Er zijn vier scenario's uitgewerkt om inzicht te krijgen in de verschillende routes die de gemeente kan bewandelen om de opvang voor asielzoekers te realiseren. Per scenario is de impact aangegeven op de verschillende (beleids)terreinen. Voor alle scenario's geldt dat de som van de opvang altijd op honderdtien opvangplekken moet uitkomen.

De concrete financiële impact van het gekozen scenario wordt pas bij de uitwerking van het scenario inzichtelijk. Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat een scenario met een opvanglocatie op eigen grond en/of een scenario dat veel ambtelijke inzet vraagt, financieel meer impact heeft..

Scenario's

Scenario 1: Samenwerking met de gemeente Sliedrecht

Omgeving: De gemeente Sliedrecht heeft besloten tot het bouwen van een AZC van 250 plekken. Door samen te werken kan de gemeente Hardinxveld-Giessendam profiteren van deze reeds

bestaande infrastructuur en operationele capaciteit, wat kosten en tijd voor ontwikkeling kan verminderen.

- Gemeenten met een AZC krijgen daarvoor extra geld van de Rijksoverheid. Bijvoorbeeld om onderwijs te regelen voor de kinderen van asielzoekers. Deze vergoedingen zijn een tegemoetkoming in de extra kosten.
- Een grotere AZC kan meer diversiteit bieden in termen van faciliteiten en diensten. Dit kan de kwaliteit van leven voor de bewoners verbeteren en de sociale integratie bevorderen en de impact op de lokale maatschappelijke (zorg)voorzieningen verkleinen. Daarnaast kan een grotere AZC meer mogelijkheden bieden voor lokale samenwerking en betrokkenheid, zoals vrijwilligerswerk en culturele uitwisselingen.

Capaciteit: De druk op de capaciteit van de openbare orde en veiligheid, onderwijs, zorg en juridische capaciteit van de gemeente Hardinxveld-Giessendam kan gedeeld worden met de gemeente Sliedrecht. Hierdoor wordt de druk op de capaciteit voor beide gemeentes lager. Met de gemeente Sliedrecht zal het gesprek gevoerd moeten worden welke bijdrage vanuit Hardinxveld-Giessendam gewenst wordt op deze punten.

Financiering: Het COA financiert de ontwikkeling, exploitatie en beveiliging van het AZC. De gemeente is verantwoordelijk voor de infrastructuur, openbare orde en veiligheid buiten het AZC. Met de gemeente Sliedrecht zal het gesprek gevoerd moeten worden over het delen van de verantwoordelijkheid en de financiering.

Onderwijs: Met de gemeente Sliedrecht zullen afspraken gemaakt worden over passend onderwijs voor de jongeren in het AZC.

Zorg: Met de gemeente Sliedrecht zullen afspraken gemaakt worden over de benodigde druk op de bestaande zorgvoorzieningen.

Openbare orde en veiligheid: Het COA is verantwoordelijk voor de veiligheid van het gebouw, maar de gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid en handhaving buiten het terrein. Dit zal leiden tot extra druk op de lokale handhaving en politie en vereist een zorgvuldige planning en samenwerking met andere overheidsinstanties en de regiokorpsen.

Regionale samenwerking: De gemeente Hardinxveld-Giessendam zal bij de gemeente Sliedrecht officieel een verzoek moeten indienen. Het verzoek om samen te onderzoeken of het (ook) mogelijk is om de opvangplekken van Hardinxveld-Giessendam te realiseren op de beoogde locatie van de opvang in Sliedrecht. De gemeenteraad van Sliedrecht moet hier vervolgens een besluit over nemen. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is hierin dus zeer afhankelijk van de medewerking van de gemeente Sliedrecht.

- De verhuurder van de grond waarop het AZC in Sliedrecht gebouwd zal worden, moet toestemming geven voor uitbreiding van de capaciteit. Dit kan juridische en contractuele complicaties met zich meebrengen.
- Naar verwachting zal de gemeente Sliedrecht in ruil voor het opvangen afspraken willen maken over de rol van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Draagvlak/communicatie: Dit scenario kan rekenen op een breed draagvlak, aangezien het delen van opvangplekken met de gemeente Sliedrecht de druk de gemeente verlicht en de lasten worden verdeeld. Daarnaast zal realisatie van een AZC in Sliedrecht, ongeacht de keuze van Hardinxveld-Giessendam, plaatsvinden.

- De gemeente Hardinxveld-Giessendam kan voortbouwen op de uitgewerkte communicatieplannen van de gemeente Sliedrecht voor direct omwonenden en betrokkenen. De gemeente Sliedrecht is al gestart om alle betrokkenen te informeren.

Economie: Een AZC is goed voor de werkgelegenheid in de gemeente Sliedrecht en in de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Een AZC is een bedrijf in het klein. Als een AZC wordt geopend, wordt gekeken welke mogelijkheden aanwezig zijn om werving van nieuw personeel via de regionale arbeidsvoorziening te organiseren. Een AZC met 400 bewoners is goed voor ongeveer twintig arbeidsplaatsen (voltijds en deeltijd). Ook is er personeel nodig voor bijvoorbeeld de bouw, onderhoud, beveiliging en schoonmaak van gebouwen. De bedrijven die hiervoor zorgen, huren hun medewerkers vaak lokaal of regionaal in.

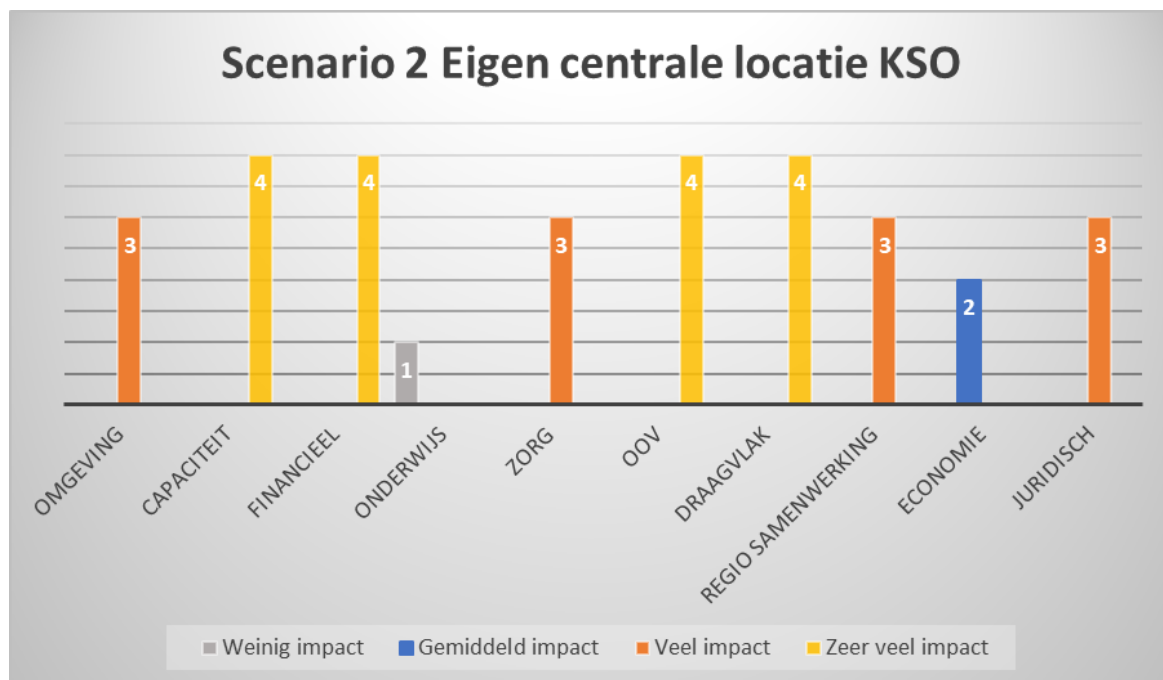
- De bewoners van het AZC mogen ook werken. De bedrijven in de gemeente kunnen daardoor gemakkelijker personeel inzetten op plekken waarvoor bijvoorbeeld nu arbeidsmigranten worden ingezet.

- Asielzoekers ontvangen een financiële toelage om boodschappen mee te doen. Meestal besteden ze het geld in winkels in de buurt van het AZC. Op die manier profiteert de plaatselijke middenstand van extra omzet.

Juridisch: Naar verwachting zal de gemeente Sliedrecht in ruil voor het opvangen afspraken willen maken over de rol van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Aantal opvangplekken: In dit scenario zullen alle honderdtien asielzoekers worden opgevangen in het AZC van de gemeente Sliedrecht.

Scenario 2: Eigen centrale locatie in de gemeente (KSO)

Omgeving: Het creëren van een eigen centrale locatie in de gemeente Hardinxveld-Giessendam, geeft de gemeente veel controle over de planning, ontwikkeling en exploitatie van de opvangfaciliteit, waardoor de opvang kan worden afgestemd op lokale behoeften en omstandigheden.

- De gemeente is afhankelijk van het vinden van geschikte panden en de bereidheid van panden/of grondeigenaren in de gemeente om deze te verhuren aan de gemeente.
- De KSO-locatie zal gebruik moeten maken van voorzieningen in een bestaand AZC in de regio Zuid-Holland Zuid (ZHZ). Hier zijn regionale afspraken voor nodig. De gemeente kan profiteren van reeds bestaande infrastructuur en expertise op het gebied van opvang van vluchtelingen. Dit minimaliseert de noodzaak voor het ontwikkelen van volledig nieuwe faciliteiten, wat kosten- en tijdbesparend kan zijn.

Capaciteit: De druk op de capaciteit van de openbare orde en veiligheid, onderwijs, zorg en de juridische capaciteit ligt geheel bij de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Financiering: Het COA financiert de ontwikkeling, exploitatie en beveiliging van de KSO. De gemeente is verantwoordelijk voor de kosten voor de infrastructuur, beveiliging buiten de locatie en de kosten voor de extra benodigde ambtelijke capaciteit.

Onderwijs: Het COA heeft aangegeven dat er in een KSO nagenoeg geen gezinnen met kinderen worden opgevangen. Er is daardoor weinig impact op de capaciteit van lokale onderwijsfaciliteiten in de gemeente.

Logistieke uitdagingen: Het vervoer van asielzoekers van en naar een regio AZC kan logistieke problemen met zich meebrengen, zoals bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

Zorg: Een eigen locatie met honderdtien opvangplekken in de gemeente geeft een grotere druk op de bestaande voorzieningen zoals o.a. huisartsen, tandartsen en psychische begeleiding, aangezien de asielzoekers hier mogelijk ook gebruik van gaan maken.

Juridisch: Een locatie binnen de gemeentegrenzen kan leiden tot conflicten met lokale belanghebbenden, wat kan leiden tot juridische uitdagingen (ambtelijke capaciteit) en vertragingen in de ontwikkeling.

Openbare orde en veiligheid: Het COA is verantwoordelijk voor de veiligheid van het gebouw, maar de gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid en handhaving buiten het terrein. Dit zal leiden tot extra druk op de lokale handhaving en politie en vereist een zorgvuldige planning en samenwerking met andere overheidsinstanties.

Draagvlak/communicatie: Dit scenario zal naar verwachting gemengde reacties oproepen bij de inwoners van de gemeente. Voorstanders zullen blij zijn met de lokale controle en de voordelen voor de lokale economie. Tegenstanders zullen bezorgd zijn over de mogelijke effecten op lokale voorzieningen, de leefomgeving en de financiële lasten voor de gemeente.

- De gemeente Hardinxveld-Giessendam zal een eigen communicatieplan moeten uitwerken die gericht is op het informeren van inwoners en ondernemers en het betrekken van belanghebbende bij het ontwikkelproces.

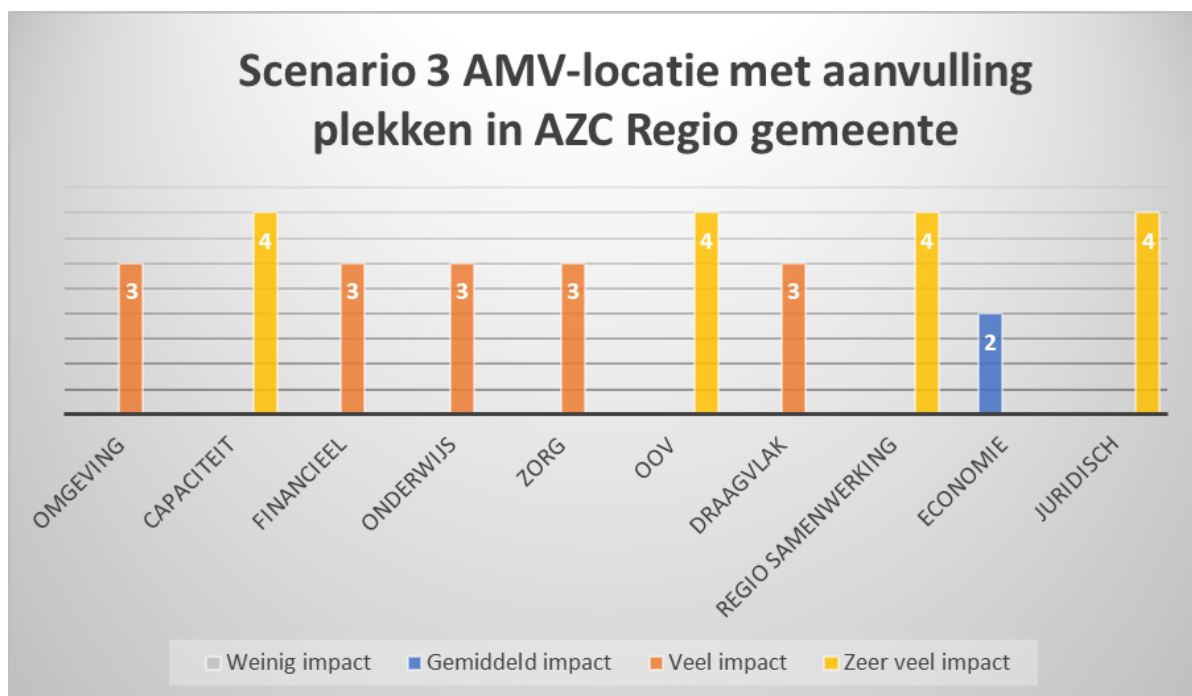
Regio samenwerking: Dit scenario vraagt voor de lokale uitvoering minder regionale samenwerking.

Economie: Het ontwikkelen van een eigen opvanglocatie kan tijdelijke economische voordelen opleveren voor de gemeente, zoals werkgelegenheid tijdens de bouw- en exploitatiefase. De lokale middenstand kan over de gehele opvangperiode meeprofiteren van de uitgaven van de asielzoekers.

Juridisch: Een locatie binnen de gemeentegrenzen kan leiden tot conflicten met lokale belanghebbenden, wat kan leiden tot juridische uitdagingen (ambtelijke capaciteit) en vertragingen in de ontwikkeling.

Aantal opvangplekken: In dit scenario zullen alle honderdtien asielzoekers worden opgevangen op een centrale locatie in de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Scenario 3: AMV-locatie met aanvulling plekken in een AZC in de regio Zuid-Holland Zuid

Omgeving: Het creëren van een eigen AMV-locatie in de gemeente Hardinxveld-Giessendam, geeft de gemeente controle over de planning, ontwikkeling en exploitatie van de opvangfaciliteit, waardoor de opvang kan worden afgestemd op lokale behoeften en omstandigheden. Daarnaast kan het leiden tot meer gerichte en effectieve ondersteuning voor deze kwetsbare groep, met expertise van het COA.

- De gemeente is afhankelijk van het vinden van geschikt pand en de bereidheid van pand- en/of grondeigenaren in de gemeente om deze te verhuren aan de gemeente.

Capaciteit: De druk op de capaciteit van de openbare orde en veiligheid, onderwijs, zorg en juridische capaciteit van de gemeente Hardinxveld-Giessendam kan gedeeld worden met een regiogemeente. Hierdoor wordt de druk op de capaciteit voor beide gemeentes lager

Financiering: Het COA financiert de ontwikkeling, exploitatie en beveiliging van de AMV-locatie. De gemeente is verantwoordelijk voor de infrastructuur, beveiliging buiten de locatie en de kosten voor de extra benodigde ambtelijke capaciteit.

Onderwijs: Het aantal jongeren dat naar school moet, kan leiden tot beperkingen in de capaciteit van lokale onderwijsfaciliteiten in de gemeente. Leerlingen tot 11 jaar gaan naar regulier onderwijs of naar een taalklas. Kinderen vanaf 12 jaar gaan naar een internationale schakelklas (ISK, ook wel eerste opvangschool voor jongeren tussen 12 en 18 jaar die net in Nederland zijn komen wonen.) Kinderen die woonachtig zijn in de gemeente Hardinxveld-Giessendam vallen voor het onderwijs onder het samenwerkingsverband Driegang in Gorinchem. Het is nog niet bekend of de Driegang de capaciteitsdruk aan kan.

- Het vervoer van AMV'ers, van en naar centrale locatie kan logistieke problemen met zich meebrengen, zoals veiligheidsrisico's en operationele kosten.

Zorg: Eigen locaties in de gemeente geeft een grotere druk op de bestaande voorzieningen zoals o.a. huisartsen, tandartsen en psychische begeleiding.

Openbare orde en veiligheid: Het COA biedt 24 uur begeleiding aan de jongeren. De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid en de handhaving buiten de gebouwen. Dit kan leiden tot extra druk op de lokale handhaving en politie en vereist een zorgvuldige planning en samenwerking met andere overheidsinstanties en de regiokorpsen.

Draagvlak/communicatie: Dit scenario zal naar verwachting kunnen rekenen op een redelijk draagvlak. Voorstanders zullen blij zijn dat de effecten op de lokale voorzieningen, de leefomgeving en de financiële lasten voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam kunnen worden gedeeld met een regiogemeente. Tegenstanders zullen juist bezorgd zijn over de mogelijke effecten op lokale voorzieningen, de leefomgeving en de financiële lasten voor de gemeente en het effect dat dit scenario heeft op de capaciteit van het lokale onderwijs.

- De gemeente Hardinxveld-Giessendam zal een eigen communicatieplan moeten uitwerken voor de inwoners en ondernemers gericht die gericht is op de lokale opvang en de samenwerking met andere gemeente in de regio.

Regio samenwerking: Er wordt een groot beroep gedaan op de regionale samenwerking.

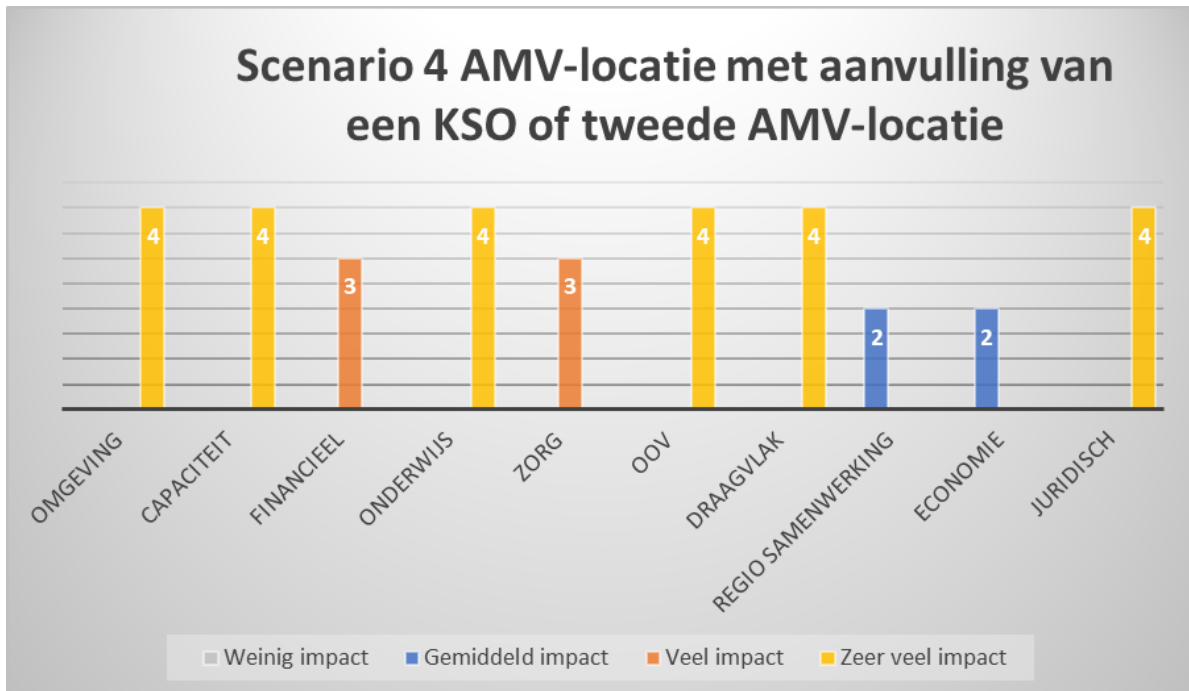
- De gemeenteraad waarmee de samenwerking wordt opgezocht moet beslissen of de gemeente Hardinxveld-Giessendam haar opvangplekken in de andere gemeente mag realiseren. Dit proces kan vertragingen met zich meebrengen en vereist nauw overleg en diplomatieke inspanningen van beide gemeenten.
- De gemeente waarmee wordt samengewerkt zal afspraken willen maken over de taakverdeling.

Economie: Het ontwikkelen van een eigen opvanglocatie kan tijdelijke economische voordelen opleveren voor de gemeente, zoals werkgelegenheid tijdens de bouw- en exploitatiefase. De lokale middenstand kan over de gehele opvangperiode meeprofiteren van de uitgaven van de asielzoekers.

Juridisch: Een locatie binnen de gemeentegrenzen kunnen mogelijk leiden tot conflicten met lokale inwoners en ondernemers, wat juridische uitdagingen kan geven (ambtelijke capaciteit) en vertragingen in de ontwikkeling.

Aantal opvangplekken: In dit scenario zullen ongeveer tachtig AMV'ers worden opgevangen op een locatie in de gemeente Hardinxveld-Giessendam en de andere dertig asielzoekers worden opgevangen in een AZC van een regio gemeente.

Scenario 4: AMV-locatie met aanvulling van een KSO of tweede AMV-locatie in de gemeente

Omgeving: Het creëren van twee eigen centrale locaties geeft de gemeente veel controle over de planning, ontwikkeling en exploitatie van de opvangfaciliteit, waardoor de opvang kan worden afgestemd op lokale behoeften en omstandigheden.

- De gemeente is afhankelijk van het vinden van geschikte panden en de bereidheid van panden/of grondeigenaren in de gemeente om deze te verhuren aan de gemeente.
- De AMV of KSO locatie zal gebruik moeten maken van voorzieningen in een bestaand AZC in de regio Zuid-Holland Zuid (ZHZ). Hier zijn regionale afspraken voor nodig. De gemeente kan profiteren van reeds bestaande infrastructuur en expertise op het gebied van opvang van vluchtelingen. Dit minimaliseert de noodzaak voor het ontwikkelen van volledig nieuwe faciliteiten, wat kosten- en tijdbesparend kan zijn.
- Het combineren van een AMV-locatie met een andere vorm van opvang, zoals een Kleinschalige Opvang (KSO), kan flexibiliteit bieden om verschillende groepen asielzoekers te huisvesten naargelang de behoeften.

Capaciteit: De druk op de capaciteit van de openbare orde en veiligheid, onderwijs, zorg en de juridische capaciteit ligt geheel bij de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Financiering: Het COA financiert de ontwikkeling, exploitatie en beveiliging van de AMV-locatie. De gemeente is verantwoordelijk voor de infrastructuur, beveiliging buiten de locatie en de kosten voor de extra benodigde ambtelijke capaciteit.

Onderwijs: Het aantal jongeren dat naar school moet, kan leiden tot beperkingen in de capaciteit van lokale onderwijsfaciliteiten in de gemeente.

- Het vervoer van AMV'ers, van en naar centrale locatie kan logistieke problemen met zich meebrengen, zoals veiligheidsrisico's en operationele kosten.

Zorg: Twee locaties in de gemeente geeft een grotere druk op de bestaande voorzieningen zoals o.a. huisartsen, tandartsen en psychische begeleiding.

Openbare orde en veiligheid: Het COA biedt in een AMV-locatie 24 uur begeleiding aan de jongeren. Als er naast een AMV-locatie wordt gekozen voor een KSO dan wordt de KSO bewaakt door het COA. De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid en de handhaving buiten de gebouwen. Dit kan leiden tot extra druk op de lokale handhaving en politie en vereist een zorgvuldige planning en samenwerking met andere overheidsinstanties.

Draagvlak: Dit scenario zal naar verwachting gemengde reacties oproepen bij de inwoners van de gemeente. Voorstanders zullen blij zijn met de lokale controle en de flexibiliteit die dit scenario biedt door het combineren van verschillende vormen van opvang binnen de gemeente. Tegenstanders zullen bezorgd zijn over de mogelijke effecten op lokale voorzieningen, het benodigde aantal plekken op scholen, de leefomgeving en de financiële lasten voor de gemeente.

- De gemeente Hardinxveld-Giessendam zal een eigen communicatieplan moeten uitwerken die gericht is op het informeren van inwoners en ondernemers en het betrekken van belanghebbende bij het ontwikkelproces over de twee locaties in de gemeente.

Economie: Het ontwikkelen van twee eigen opvanglocaties kunnen economische voordelen opleveren voor de gemeente, zoals werkgelegenheid tijdens de bouw- en exploitatiefase. De lokale middenstand kan meeprofiten van de uitgaven van de asielzoekers.

Juridisch: Twee locaties binnen de gemeentegrenzen kunnen mogelijk leiden tot conflicten met inwoners en ondernemers, wat juridische uitdagingen kunnen geven (ambtelijke capaciteit) en vertragingen in de ontwikkeling.

Aantal opvangplekken: In dit scenario komen er twee centrale opvanglocaties in de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Of twee locaties met in totaal honderdtien jongeren of een locatie met jongeren en een tweede locatie met volwassen asielzoekers zodat in totaal honderdtien asielzoekers worden opgevangen.

Verschillen

Zie tekst onder de uitwerking van scenario's.

Communicatie

Een transparante en open communicatie met alle betrokken partijen, inclusief inwoners, lokale organisaties is essentieel om draagvlak te creëren voor de opvang van asielzoekers. Dit om eventuele zorgen of vragen te adresseren. De communicatiestrategie zal worden afgestemd op de keuze van het scenario.

Openbaar

Ja

Bijlagen

1. Presentatie De Ontmoeting 11 april 2024